

РЕШЕНИЕ

№ 566

гр. София 11.11.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховен касационен съд на Република България, Второ наказателно отделение, в публично заседание на двадесет и осми април две хиляди двадесет и трета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ГАЛИНА ТОНЕВА
ЧЛЕНОВЕ: БИЛЯНА ЧОЧЕВА
МИЛЕНА ПАНЕВА

при секретаря Илиана Рангелова в присъствието на прокурора Божидар Джамбазов изслуша докладваното от съдия ЧОЧЕВА касационно н. дело № 326 по описа за 2023 г. и за да се произнесе взе пред вид следното:

Касационното производство е образувано по отделно подадени касационни жалби от адв. Н. Р. и адв. Д. М. – защитници на подсъдимия А. А. М., против въззивно решение № 34/23.02.2023 г. на Пловдивския апелативен съд, НО, втори наказателен състав, постановено по ВНОХД № 241/2021 г., с което е била потвърдена присъда № 260001/29.01.2021 г. и допълнителна присъда № 260005/12.02.2021 г. на Пазарджишкия окръжен съд по НОХД № 130/2019 г.

С първоинстанционната присъда № 260001/29.01.2021 г. подсъдимият А. А. М. е бил признат за виновен в извършването на престъпление по чл. 219, ал. 1 от НК за това, че в периода 09.04.2014 г. – 21.10.2014 г., в [населено място], обл. П., при условията на продължавано престъпление, в качеството си на длъжностно лице – Директор на ТП ДЛС „Ч.“ – [населено място], не положил достатъчно грижи за стопанискване и запазване на повереното му имущество и за възложената работа - не предприел мерки за прекратяване на 6 бр. договори за покупко-продажба на прогнозни количества дървесина от временен склад, сключени с „Б. Р.“ Е., като в нарушение на:

- чл. 48, ал. 1 и 2 от Наредбата за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горските територии – държавна и общинска собственост и за ползването на дървесина и на дървесни горски продукти (НУРВИДГТ), приета с ПВС № 316/24.11.2011 г.

- чл. 87, б. „р“, ал. 12 и чл. 87, б. „о“ от Правилник за прилагане на закон за горите (ППЗГ) отМ.

- чл. 12, т. 1, 2 и 5 от Договор за управление № 60/26.08.2013 г.

- чл. 3 от Договор за покупко-продажба № 5/01.01.2013 г. и чл. 6, чл. 8 и чл. 12, ал. 3 от Договори за покупко-продажба с номера 44, 45, 46, 47, 48, всички от 14.05.2013 г.

е разрешавал предаването и експедирането на дървесина – в общо количество 1561, 08 куб. м., без същата да е заплатена по посочените 6 договора, и от това е последвала значителна щета в размер на 122 842, 50 лв. за ТП ДЛС „Ч.“ -

В., поради което и във вр. с чл. 55, ал. 1, т. 2, б. „б“, пр. 1 и ал. 3 от НК му е било наложено наказание пробация, включваща пробационните мерки задължителна регистрация по настоящ адрес при явяване за подпис два пъти седмично за срок от 6 месеца и задължителни периодични срещи с пробационен служител за срок от 6 месеца.

Подсъдимият е бил оправдан по първоначално повдигнатото по-тежко обвинение по чл. 219, ал. 3 от НК.

Със същата присъда подсъдимият е бил осъден да заплати на Южноцентрално държавно предприятие (ЮЦДП) - [населено място] сумата от 92 246, 32 лв., представляваща обезщетение за причинени имуществени вреди, като е отхвърлил гражданския иск за разликата до предявения размер от 122 842, 50 лв.

С допълнителната присъда № 260005/12.02.2021 г. Пазарджишкият окръжен съд е осъдил подсъдимия да заплати на ЮЦДП – [населено място] и законна лихва върху присъдената сума от 92 246, 32 лв., считано от 21.10.2014 г. и разноски по делото, което е пропуснал да направи с първата присъда.

В касационната жалба на адв. М. са изложени доводи за присъствие на касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и 2 от НПК. Застъпени са твърдения за недостатъчно пълен анализ на данните по делото във връзка с направени от защитата възражения – игнориране на писмо (на л. 112-113, т. 1 от ДП) за извършена проверка на територията на ТП ДЛС Ч., констатиране на залежала дървесина и препоръка за предприемане на действия от фирмата купувач за нейното извозване, както и на гласни доказателства, касаещи водени обсъждания по време на Стопански съвет на 12.11.2013 г. за предприемането на оперативни решения за своевременно извозване на дървесината дори и тя да не е платена, за което е имало такава практика. Според защитника деянието на подсъдимия е несъставомерно, тъй като подсъдимият е бил изправен пред дилемата кое свое нормативно задължение да изпълни – дали да прекрати договорите, което би довело до залежаване на дървесината в гората и излагането ѝ на атмосферни условия и вредители, които могат да доведат до повреждането ѝ или да разпореди извозването ѝ от фирмата купувач като обрмени предприятието с неплатени вземания. Същият е избрал второто, за да преодолее по-същественния риск от залежаване на дървесината, в каквато връзка са му били дадени указания, като това е била честа и все още продължаваща практика. На тази основа се претендира приложение на чл. 13а от НК, като се акцентира, че макар лесотехническата експертиза да не е констатирала данни за вредни последици в горските територии в инкриминирания период, то това не означава, че такъв риск не е съществувал.

В касационната жалба на адв. Р. също са ангажирани касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и 2 от НПК. Отново се акцентира върху игнориране на писмото на ЮЦДП, изпратено до ОД на МВР - П. (на л. 112-113, т. 1, от НП), в което се препраща към констатации за залежала подлежаща на похабяване дървесина и препоръка за извозването ѝ от фирмата купувач (а не събиране на парите), което подсъдимият е изпълнил, а това по същество оборва обвинителните твърдения, че към м. април-май дървесината не е била похабена. Според защитата в случая подсъдимият е взел сложно управленско решение и деянието му е несъставомерно по повдигнатото обвинение. Неясно е останало по делото какво е следвало да бъде поведението на подсъдимия и какви действия е следвало да предприеме в конкретната ситуация, за да не бъде подведен под отговорност. Оспорва се и тезата за настъпила щета, респ и уважаване на гражданския иск, доколкото за несъбраните вземания за извозената дървесина е имало възможност да се водят дела по гражданско правен път.

И в двете касационни жалби се претендира отмяна на въззивното решение и оправдаване на подсъдимия поради несъставомерност на деянието. Алтернативно в жалбата на адв. М. е заявено искане за връщане на делото за ново разглеждане на въззивната инстанция.

В с. з. пред ВКС подсъдимият лично и чрез защитниците си – адв. Р. и адв. Б. (преупълномощен от адв. М.) поддържа направените в касационните жалби доводи и искания. Същото изразява в последната си дума.

Прокурорът от ВКП заявява становище за неоснователност на жалбите и предлага въззивното решение да бъде оставено в сила.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка на атакувания съдебен акт в пределите по чл. 347, ал. 1 от НПК, намери следното:

Касационните жалби са неоснователни по отношение на потвърдителната наказателно осъдителна част на атакуваното въззивно решение и частично основателни относно неговата потвърдителна гражданско осъдителната част.

Твърденията в двете жалби за недостатъчно пълно изследване на данни с оправдателно значение в контекста на застъпената от защитата позиция за правомерно поведение на подсъдимия при предоставяне на дървесината на „Б. Р.“ Е. без заплащане на цената ѝ в инкриминирания период, което да е довело до незаконосъобразното му осъждане по чл. 219, ал. 1 от НК, не се споделят от ВКС. Съществените оплаквания за това, че подсъдимият е бил изправен пред сложен избор – дали да разпорежи извозването на дървесината от временните складове в гората (при т. нар. „отложено плащане“, каквато практика имало), нарушавайки нормативното задължение това да бъде сторено след заплащане на цената от получателя по договорите или да прекрати договорите (поради неплащане на цената), като по този начин позволи дървесината да залежи и да се похаби, което също представлява нарушение на служебните му задължения, са били направени и пред въззивната инстанция, която след като ги е обсъдила, е намерила същите за неоснователни, излагайки по този повод достатъчно конкретни и убедителни съображения, които не е нужно да бъдат преповтаряни в детайли. Противно на твърденията на защитата, прегледът на въззивните мотиви (вж. л. 30 – 35) сочи, че всички обстоятелства, свързани с правилното разрешаване на спорните въпроси, са били изяснени, като това важи и за водените обсъждания по време на заседания на Стопански съвети на ЮЦДП, както и писмото (на л. 112-113, т. 1 от ДП) относно мерките, които следва да се предприемат, за да не се допуска залежаване и похабяване на дървесината във временните складове. Очевидно е, че практиката за предоставяне на дървесината на „отложено плащане“ е била обсъждана, но не е било взето решение тя да бъде подкрепена или обективирана в конкретна препоръка, тъй като нормативната уредба не е позволявала това (вж. в тази връзка и коментиранията показания на св. И. на л. 35 от мотивите). Цитираното писмо от ЮЦДП до ОД на МВР – П. и приложените към него материали не налагат различни изводи, доколкото даваните указания за извозване на дървесината са във връзка с предприемане на мерки за уведомяване на купувача да изпълни задълженията си по договора.

Обсъдени са били и възраженията на защитата относно рисковете дървесината да се повреди, ако договорите бъдат прекратени – поради залежаването ѝ и нападане от различни вредители или невъзможност да бъде пласирана (вж. л. 36 и 41 от въззивните мотиви). На тази основа е отхвърлена и тезата за оправдан стопански риск по чл. 13а от НК (вж. л. 47).

Въз основа на правилно установените факти ВКС намира, че материалният закон е бил приложен правилно с осъждането на подсъдимия за съставомерно деяние по чл. 219, ал. 1 от НК, по който въпрос също за изложени подробни и изчерпателни съображения, които ВКС споделя. След като разпореждането (предоставянето на дървесината на купувача) е било извършено неправомерно - в нарушение на нормативните задължения по чл. 87, б. „р“ от ППЗГ отм., изискващи предаването ѝ да се извършва след плащане на цената, възпроизведено и в инкриминираните договори, като подсъдимият не е предприел мерки за прекратяването им, както е следвало да постъпи съгласно чл. 87, б. „о“ от ППЗГ отм. и от това са последвали значителни имуществени вреди за предприятието, то поведението му покрива признаците на състава по чл. 219, ал. 1 от НК. В наказателно правен аспект осъждането на въпроса дали вредите, трансформирани впоследствие във вземане на ощетеното предприятие, са събираеми или възстановими е възможно, ако разпореждането е било правомерно, какъвто не е настоящия случай (вж в този смисъл т. 3 от Постановление на Пленума на ВС № 7/23.12.1976 г. по н. д. № 10/1976 г.).

По делото не са направени възражения относно справедливостта на наложеното на подсъдимия наказание (пробация), поради което и ВКС не намира за нужно да излага съображения по този въпрос.

Въпросът относно обема и съдържанието на гражданската отговорност на подсъдимия обаче не е била разрешена и това се дължи на липсата на проверени по надлежен процесуален начин доказателства за действителния размер на имуществените вреди на ЮЦДП – С., в чиято полза са били присъдени общо 92 247, 32 лв. (след приспадане на внесени гаранции в размер на 30 596, 18 лв.) от общия размер на неплатената дървесина 122 842, 50 лв. Сред фактите по делото (вж. л. 21 от мотивите) е споменато, че са водени търговски и изпълнителни дела между ЮЦДП – С. и „Б. Р.“ Е., извършени са и прихващания за отделни суми, а по други нямало движение и плащане на такива. Твърде краткото изложение относно водените дела (на базата на справки в т. 3 от НОХД № 130/2019 г. от ПзОС) и липсата на категорични заключения дали по всички от тях се е стигнало до пълно или частично събиране на вземанията, произхождащи от липсата на плащания на дървесината по шестте договора с „Б. Р.“ Е., препятства възприемането на извода за размера на присъденото обезщетение за имуществени вреди. Освен чрез справки за водените дела е необходима и проверка чрез съдебно-счетоводна експертиза дали при кредитора са налице постъпления и в какъв размер. Деянието е основание за ангажиране на имуществената отговорност на подсъдимия за деликт, но размерът на обезщетението не може да води до неоснователно обогатяване, ако междуременно част или цялото вземане е било възстановено. Поради тези съображения ВКС намира, че въззивното решение следва да бъде отменено в потвърдителната му гражданско осъдителна част и делото да се върне за ново разглеждане на въззивния съд за допълнително изследване и разрешаване на посочения въпрос. В останалата част въззивният съдебен акт следва да бъде оставен сила.

С оглед изложеното и на основание чл. 354, ал. 3, т. 2, вр. ал. 1, т. 5 и т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ въззивно решение № 34/23.02.2023 г. на Пловдивския апелативен съд, НО, втори състав, постановено по ВНОХД № 241/2021 г. в потвърдителната

му гражданско осъдителната част и ВРЪЩА делото за ново разглеждане на същия съд в посочената част от друг съдебен състав от стадия на съдебното заседание.

ОСТАВЯ В СИЛА въззивното решение в останалата му част.

Решението не подлежи на обжалване и протестиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.